

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

Матеріали
VI міжнародної науково-практичної конференції
«Соціалізація особистості
у сучасних соціокультурних контекстах»

Затверджено
редакційно-видавничою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Харків 2015

Редакційна колегія:

Денисенко І.Д. – доктор філософських наук, професор

Куц Г.М. – доктор, політичних наук, професор

Півнева Л.М. – доктор політичних наук, професор

Радіонова І.О. – доктор філософських наук, професор

Роговський О.М. – доктор філософських наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Збірник складено за матеріалами VI міжнародної науково-практичної конференції: «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах», що проходила 15 травня 2015 року у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди.

Видано за рахунок укладачів

Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах». Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2015. – 136 с.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2015

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

Денисенко И.Д., Коровко О.В. Мобильность как основная характеристика личности в современных социокультурных контекстах.....	6
Кузь О.М. Подорож ідентичності до постмодерну.....	9
Куц М.Ю. Розмаїття змістовних наповнень терміну «глобалізація»: соціологічний контекст.....	12
Лантух А.П., Меркулова Н.Ф. Необходимость новой социализации в постчеловеческой цивилизации.....	15
Пасісниченко В.Л., Пасісниченко І.М. Теорія культурної гегемонії: переосмислення творчого внеску А. Грамші	17
Петрушов В.М. Контекст соціалізації і філософська рефлексія ідентичності та її кризи	20
Радіонова І.О. Гіпермодерн: контури глобального суспільства ХХІ століття.....	25
Толстов І.В. «Макдональдизація» – тренд розвитку сучасного суспільства	28
Шаповал В.Н. Гендер и социализация	29
Шелковая Н.В. Соціалізація як варварізація	31

РОЗДІЛ II. «ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Бурега В.В. Обеспечение социализации личности как прерогатива государства.....	34
Бабухіна С.А. Політичні партії та їх вплив на політичну соціалізацію у сучасних соціальних контекстах	37
Безрук О.О. Гендерний аспект соціалізації особистості в сучасному суспільстві.....	39
Власенко Т.Т. Соціалізація молоді у соціальних мережах у період інформаційної війни (український контекст).....	41
Данько Ю.А. «Нові медіа» у формуванні протестних рухів.....	43
Жужа Л.О. Модифікація функцій громадянського суспільства в Україні під впливом АТО	46
Завгородько Л.В. Антропологічна значущість геополітики.....	49
Здоровенко Л.В. Ексклюзивність реалізації політичної соціалізації особистості в сучасній Україні	51
Калагін Ю.А. Гендерний контекст патріотичних настроїв майбутніх офіцерів запасу	54
Кривошеїн В.В. Соціокритична маса як агент політичної соціалізації	55

2. Вишнеvский Ю.Р. Парадоксальный молодой человек / Ю.Р. Вишнеvский, В.Т. Шапко // Социс. — 2006. — № 6. — С. 26—36.
3. Омельченко Е. Молодежные культуры и субкультуры / Е. Омельченко. — М. : Изд-во «Институт социологии РАН», 2000. — 264 с.

О.О. Безрук

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасні дослідження гендерної ідентичності вказують на складний характер цього особистісного утворення. Воно розглядається перед усім як усвідомлення та переживання індивідом позиції Я відносно деяких образів-еталонів статі. Набуття індивідом психологічних і поведінкових властивостей, характерних для жінок або чоловіків, визначають як статево-рольову соціалізацію. Треба зазначити, що це дуже складний процес, пов'язаний із оволодінням певною гендерною роллю або стереотипом поведінки, який традиційно асоціюється з жіночою або чоловічою соціальною функцією. В процесі статево-рольової соціалізації та формування гендерної ідентичності важливу роль відіграють соціальні та культурні фактори. Гендерна ідентифікація людини відбувається в процесі гендерно-рольової соціалізації, коли людина навчається того, що є соціально значущим для чоловіків і для жінок. Виходячи з того, що соціалізація – процес, в ході якого людина навчається відповідним моделям поведінки в суспільстві, цінностям і таке інше, звісно, існують певні агенти соціалізації, що в нашому випадку є основними чинниками впливу на формування гендерної ідентичності.

Серед агентів гендерної соціалізації виокремлюють наступні:

- 1) Освітні установи;
- 2) Сімейні чинники;
- 3) Позасімейні чинники, до яких відносять школу, сім'ю, літературу, засоби масової інформації (ЗМІ).

Організація освіти, як і пануючі тут гендерні ролі, вбудовують в особистість модель «нормального життя» та визначають жіночі й чоловічі статусні позиції. Згодом у індивідів виявляються різні форми поведінки по відношенню одне до одного. Ці форми взаємодії не тільки щоденно відображаються, закріплюючись, вони ще й фіксуються. Деякі дослідники вказують, що освітня установа сама по собі непослідовна: з одного боку вона декларує паритетність у взаємовідносинах, з іншого – вимагає від однієї статі визнання своєрідного пріоритету іншої. Все це в цілому, в свою чергу, призводить до протиріччя із суб'єктивною дійсністю індивідів, що включені в організований учбовий процес, а також формує певні гендерні установки, що зводяться до ідентичності.

Іншим агентом гендерної соціалізації виступає сім'я. Роль сім'ї виражена в теорії соціального навчання, коли батьки свідомо або несвідомо заохочують чи критикують поведінку своїх нащадків. Диференційна соціалізація починається ще до народження. Це виявляється у когнітивному інтересі членів родини до визначення статі майбутньої дитини. Стать буде визначати поведінкові та ментальні стратегії батьків у соціальному просторі відносин з іншими групами. Засвоєння соціальної ролі відбувається в процесі спілкування, тому в родинах, з нащадками чоловічої та жіночої статі, у дітей спостерігаються риси протилежної статі.

Серед позасімейних агентів гендерно-рольової соціалізації перш за все виділяють дитячу літературу та ЗМІ. Багато експериментів показують, що читання книг, в змісті яких спостерігається статева стереотипізація, призводить до збільшення частини статево-типової поведінки в дитячих іграх.

Вплив ЗМІ є дуже суттєвим у гендерно-рольовій соціалізації, а аналіз інформації, що поступає по телевізійним каналам продемонстрував, що телебачення створює стереотипні, традиційні образи чоловіків та жінок. Дослідники вказують, що чоловіків часто зображують жорсткими, егоцентричними, спрямованими на агресію та суперництво. Негативними персонажами також віддана перевага робити чоловіків, тоді як жінок

намагаються показати у більш позитивному контексті. Хоча останнім часом жіночі персонажі мають психологічні якості чоловіків. Якщо аналізувати навіть зміст спортивних репортажів, то результати доволі показні. В репортажах про чоловічі види спорту переважають описи фізичної сили та домінування. Коли мова іде про жіночий спорт, опис часто стосується зовнішнього виду, привабливості, грації, а про силу практично не згадується. До ЗМІ також додають таке явище як фейсизм, який визначає відмінності в зображеннях обличч чоловіків та жінок. Фотографії в пресі підкреслюють у чоловіків обличчя, а у жінок – тіло, так як чоловіки зазвичай зображуються від шиї та вище, а жінок – у повних зріст. На перший погляд це може здатися неважливим. Однак, як відмічає Ш. Берн, голова та обличчя є «центром душевного життя – там локалізується інтелект, особистість, ідентичність і характер». ЗМІ асоціюють ці поняття скоріше з чоловіками. Більше того, акцентування обличчя індивіда призводить до того, що вище оцінюється його розум, амбіції та зовнішність.

Виключно важливим агентом гендерної соціалізації є співтовариство однолітків, як своєї, так і протилежної статі. Відсутність комунікації з однолітками, особливо у передпідлітковий та підлітковий період, може суттєво призупинити психосоціальний розвиток дитини, залишивши її непідготованою до складних переживань пубертату, коли проблема статевої ідентичності здійснюється знову і з особливою силою, знову ж таки в результаті спільної дії біологічних і соціальних факторів.

Т.Т. Власенко

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ У ПЕРІОД ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ (УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ)

Соціалізація завжди була процесом становлення/структуризації особистості. Місце і роль різних агентів соціалізації визначалися історичною